Õpilaste hääl ja süsteemne koolikultuur: õpetajate töövarjuränne Hispaanias. Koondanalüüs.

Õpirände üldandmed

Sihtriik: Hispaania
Toimumiskoht: IESO Colonos, Gevora
Periood: 13.–17.04.2026
Osalejad: Aigrid Kõõra, bioloogiaõpetaja ja 3. kooliastme õppetooli juht; Annika Rohi, noorsoo- ja kultuuritegevuse juht

Koondanalüüs on koostatud osalejate õpilepingute, Erasmuse ametlike osalejaraportite ja kirjalike reflektsioonide põhjal. Järeldused kajastavad eelkõige vaadeldud tegevusi ja osalejate isiklikke kogemusi.

Õpirände fookused ja õpiväljundid

Töövarjuränne keskendus järgmistele valdkondadele:

- õppijakeskne, projektipõhine ja STEAM-õpe;
- digivahendite, programmeerimise ja haridustehnoloogia kasutamine;
- õpilaste motivatsiooni, iseseisvuse ja vastutuse toetamine;
- õpilaste osalemine koolielu ja sündmuste kujundamisel;
- kaasav haridus ja HEV-õpilaste toetamine;
- liikumise, heaolu ja eneseregulatsiooni lõimimine;
- keskkonnateadlikkus ja Agenda 2030 eesmärkide rakendamine;
- kooli juhtimine, õpetajate koostöö ja juhtimissüsteemid;
- kooli ja kogukonna koostöö.

Aigridi peamine eesmärk oli uurida STEAM-põhise, digitaalse ja jätkusuutliku bioloogiaõppe võimalusi ning tutvuda jagatud juhtimise ja kooli tervikliku toimimisega. Annika keskendus eelkõige õpilaste kaasamisele, õpilasjuhtimisele, kaasavale noorsootööle, heaolule ja koolielu korraldamisele.

Õpirände tegevused

Aigrid vaatles bioloogia-, matemaatika-, tehnoloogia- ja hispaania keele tunde. Ta tutvus digiplatvormi Google Classroom, programmeerimiskeskkonna Scratch, MakeyMakey vahendite, õppeinfosüsteemi Rayuela ja School 4.0 programmiga.

Lisaks osales ta aruteludes kooli juhtimisstruktuuri, klassijuhatajate süsteemi, õpilasesinduse, IKT-koordinatsiooni, kaasava hariduse, jätkusuutlikkuse ja õpilaste heaolu teemadel.

Annika osales erinevates ainetundides ja praktilistes õppetegevustes, tutvus HEV-õpilaste toetamise ning õpilaste osalusstruktuuridega. Erilise tähelepanu all olid õpilaste kaasamine koolielu ja sündmuste planeerimisse, kool kooli juhtimis- ja kommunikatsioonisüsteemid ning keskkonnateemade lõimimine.

Peamised tähelepanekud

Õpilaste hääl ja vastutus olid koolikultuuri loomulik osa

Kõige tugevama mulje jättis õpilaste ja direktori kohtumine, kus osalesid klassivanemad ja EcoClassi projektiga seotud õpilased. Õpilased esitasid oma ideid loomulikult ja enesekindlalt ning nende arvamust võeti tõsiselt.

Näiteks kavandasid õpilased School Day üritust, mille tegevusteks pakuti karaoket, malet, sporti ja kunsti. Nad arutasid ise ajakava, vastutusalasid ja korraldust. Üritusele olid oodatud ka pered ja sõbrad ning kogutud raha kavandati annetada heategevuseks.

Õpetajate ja direktori roll oli sellises protsessis pigem toetav ja suunav. Õpilastele anti reaalne võimalus ideid algatada ja ellu viia, kuid samal ajal rõhutati, et suurem vabadus tähendab ka suuremat vastutust.

See kogemus kinnitas, et õpilaste osalus ei piirdu ainult formaalse õpilasesindusega. Vastutuse andmine võib olla seotud ka kooli ürituste, keskkonnategevuste, klassi esindamise ja igapäevaste otsustega.

Escape Book ühendas projektõppe, aineülese lõimingu ja digitehnoloogia

Üheks kõige inspireerivamaks tegevuseks oli Escape Book projektõppepäev. Õpilased lahendasid rühmades kirjanduse, matemaatika ja teiste õppeainetega seotud ülesandeid, mis viisid lõpuks uksekoodi leidmiseni.

Kasutati näiteks raamatute „Alice Imedemaal“ ja „Väike prints“ teemadega seotud ülesandeid. Õpilased ei lahendanud üksnes valmis tööülesandeid, vaid olid õpetaja juhendamisel ise ehitanud ka ukse lukusüsteemi. Raatuse külaliste jaoks oli loodud eestikeelne lõpplahendus „LUBA UKS“.

Tegevus ühendas probleemilahenduse, loovuse, koostöö, digioskused ja õpilaste aktiivse rolli. Õppimine oli mänguline, kuid samal ajal sisuline ja eesmärgistatud.

STEAM-õpe oli praktiline ja tähenduslik

Aigrid tõi esile tehnoloogiatunnid, kus kasutati Scratchi ja MakeyMakey vahendeid. Õpilased õppisid programmeerimise ja tehnoloogia kaudu, töötades koostöös ning lahendades praktilisi ülesandeid.

Samuti oli mõjus matemaatikatund, kus õpilased uurisid kiirust ja vahemaad väikese auto abil. Auto liikus spetsiaalselt ehitatud rajal ning õpilased mõõtsid aega ja vahemaad. Selline tegevus muutis abstraktse matemaatilise teema praktiliseks ja arusaadavaks.

Õppetegevustes osalesid ka erineva võimekusega õpilased. See näitas, et hästi kavandatud praktiline ülesanne võib toetada korraga nii ainealast õppimist, koostööd kui ka kaasamist.

Keskkonnateemad olid osa igapäevasest koolikultuurist

IESO Colonose koolis ei käsitletud keskkonnateemasid eraldiseisvate projektidena, vaid kooli igapäevase toimimise loomuliku osana. Õpilased vastutasid rohelise klassi eest, kus olid istutuskastid, vertikaalne aiandus, putukahotell ja õpilaste loodud kastmissüsteem.

Koolis tegutsesid ökodelegaadid, korraldati prügi ja elektroonikajäätmete liigiti kogumist ning rakendati Agenda 2030 põhimõtteid. Õpilastele anti keskkonnateemade puhul konkreetne vastutus, mitte ainult teadmised.

See oli oluline näide sellest, kuidas jätkusuutlikkust saab siduda õpilasjuhtimise, igapäevaste harjumuste ja kooli ühistegevustega.

Juhtkond oli nähtav ja kaasatud

Mõlemale osalejale jäi silma direktori aktiivne roll koolielus. Direktor ei piirdunud administratiivsete ülesannetega, vaid andis ka ise tunde, suhtles õpilastega, osales sündmuste korraldamisel ja tegi koostööd õpilasesindusega.

Juhtkond kohtus regulaarselt klassijuhatajatega, et arutada õpilaste akadeemilist ja sotsiaalset toimetulekut. Õpetajate koostöö oli igapäevase töö loomulik osa, sealhulgas olukordades, kus klassis töötas korraga mitu õpetajat või toetati HEV-õpilasi väiksemas rühmas.

Aigrid tõi esile ka tiheda koostöö vanematega, selged käitumisreeglid ja kokkulepitud tegevused reeglite rikkumise korral. Koolis kehtisid selged piirid, kuid need ei välistanud õpilaste usaldamist ja kaasamist.

Digitaalne juhtimissüsteem toetas tegevuste läbipaistvust

Annika tutvus Rayuela süsteemi ja DACE-i tööga. Tegevused sisestati süsteemi koos eesmärkide, õppekavaseoste, osalejate, ajakava ja eelarvega. Seejärel liikusid need kinnitamiseks edasi.

Kõik tegevused pidid olema seotud õppekava ja võtmepädevustega, õpilastele rahaliselt kättesaadavad ning kooskõlas piirkondlike haridusreeglitega. Süsteem võimaldas tegevusi hiljem jälgida ja nende kohta aru anda.

Kohalikud õpetajad pidasid süsteemi mõnevõrra bürokraatlikuks, kuid Annika nägi selles ka olulist tugevust: kooli tegevused olid süsteemselt dokumenteeritud ja nende eesmärgid selgelt nähtavad.

Kaasav haridus oli seotud praktilise koostööga

HEV-õpilaste toetamine toimus väiksemates rühmades ja vajadusel mitme õpetaja koostöös. Annika nägi eraldi ruumi, kus HEV-õpilastega tegeldi individuaalsemalt, kuid praktilistes õppetegevustes osalesid nad võimaluse korral koos teistega.

Positiivne oli personaalne ja soe suhtumine õppijatesse, samuti selged kokkulepped ja piirid. Samas jäi Aigridi hinnangul kaasava hariduse sügavam analüüs ajaliselt piiratuks, mistõttu ei saa õpirände põhjal anda täielikku hinnangut kogu kooli tugisüsteemile.

Liikumise ja heaolu lõimimine oli ebaühtlane

Liikumispause tavapärastes ainetundides üldjuhul ei kasutatud. Koolipäev koosnes kolmest 55-minutilisest tunnist, 40-minutilisest pikemast pausist ja seejärel veel kolmest 55-minutilisest tunnist. Tavapäraseid lühemaid vahetunde ei olnud.

Samas olid õpilased pikema pausi ajal õues aktiivsed, mängisid palli ja suhtlesid omavahel. Erilise positiivse näitena tõid mõlemad välja liikumisõpetuse tunni, kus füüsilise tegevusega seostati hingamist, keskendumist, frustratsiooniga toimetulekut ja eneseregulatsiooni.

Seega ei olnud liikumine ja heaolu koolis täielikult tähelepanuta, kuid nende lõimimine ainetundidesse ja päevakavasse jäi osaliselt arenguruumiks. Samuti ei nähtud eraldi süsteemset mängu- ja liikumisjuhtide programmi.

Võimalikud rakendused Raatuse koolis

IESO Colonose kogemuse põhjal saab meie koolis kaaluda järgmisi suundi:

- anda õpilastele rohkem vastutust kooliürituste, keskkonnategevuste ja ühiste otsuste kavandamisel;
- kujundada või taaselustada klassivanemate ja õpilaste osalusstruktuure;
- korraldada rohkem probleemipõhiseid ja mängustatud õppepäevi;
- arendada aineüleseid Escape Book’i laadseid projekte;
- kasutada STEAM-ülesandeid bioloogias, matemaatikas ja tehnoloogiaõppes;
- lõimida keskkonnateemad igapäevase koolikultuuri, mitte ainult üksikute projektidega;
- rakendada ökodelegaatide või sarnase vastutusmudeli põhimõtteid;
- kasutada digivahendeid eesmärgipäraselt nii õppetegevuste kui ka kooli ühistegevuste planeerimiseks;
- toetada õpetajate koostööd olukordades, kus klassis on erinevate vajadustega õppijad;
- kavandada klassijuhatajatunde süsteemsemalt, sidudes need internetiohutuse, sotsiaalsete oskuste, heaolu ja enesearenguga;

- pöörata rohkem tähelepanu liikumise, hingamise ja eneseregulatsiooni seostamisele õppimisega.

Õpirände mõju osalejatele

Aigrid sai kõige rohkem kinnitust STEAM-õppe, projektõppe, digivahendite ja keskkonnateemade süsteemse rakendamise vajalikkusele. Ta soovib katsetada lihtsamaid STEAM-projekte bioloogias, kasutada rohkem päriselulisi keskkonnaülesandeid ning anda õpilastele suuremat vastutust.

Tema jaoks oli oluline arusaam, et kooli areng ei sünni üksikutest meetoditest, vaid õppetöö, juhtimise, tugisüsteemide ja väärtuste koostoimest.

Annika jaoks oli kõige mõjusam õpilaste päriselt toimiv osalus koolielus. Ta sai ideid õpilaste vastutuse suurendamiseks, mänguliste ja probleemipõhiste tegevuste korraldamiseks ning õpilaste kaasamiseks kooli sündmuste planeerimisse.

Noorsoo- ja kultuuritegevuse juhi vaates oli oluline näha, kuidas kool saab õpilaste algatusi toetada ka siis, kui õpetajad ei korralda kõike ise. Õpilastele anti võimalus ise ideid pakkuda, ülesandeid jagada ja tulemuse eest vastutada.

Mõlemad osalejad tõid esile:

- suurenenud enesekindluse;
- parema analüüsivõime ja tähelepanu detailidele;
- arenenud suhtlemis- ja koostööoskuse;
- uusi ideid projektõppe ja õpilaste kaasamise kohta;
- sügavama arusaama koolikultuuri mõjust õppimisele;
- suurema julguse katsetada uusi meetodeid.

Ametlikes aruannetes märkisid mõlemad, et õpiränne oli neile kasulik ning toetas praktiliste oskuste, erialateadmiste ja juhtimisoskuste arengut. Mõlemad kasutasid peamise keelena inglise keelt ja hindasid oma keeleoskust õpirände jooksul paranenuks.

Kultuuriline ja isiklik mõõde

Osalejatele jäi väga positiivselt meelde hispaanlaste avatud, emotsionaalne ja sõbralik suhtlemine. Samuti mõjus inspireerivalt oskus väärtustada puhkust ja vaimset heaolu. Siestat ei tajutud laiskuse, vaid teadliku taastumise ja tasakaalu hoidmise väljendusena.

Huvitav oli ka asjaolu, et kool ise huvitegevust üldjuhul ei pakkunud. Õpilaste huvitegevus toimus väljaspool kooli ning kool keskendus peamiselt õppetööle ja õppekava toetavatele tegevustele. See pakkus mõtteainet kooli ja kogukonna rollijaotuse kohta.

Meelde jäi ka roosa kandmise päev, mille olid noored ise algatanud. See oli veel üks näide õpilaste omaalgatusest ja võimalusest koolikultuuri kujundada.

Korralduslik pool

Mõlemad osalejad hindasid õpirände korraldust väga positiivselt. Nad tundsid end enne reisi hästi ettevalmistatuna, said vajalikud kontaktandmed ning teadsid, mida õpirändelt oodata. Mõlemad olid sõlminud õppelepingu.

Raatuse kooli Erasmuse koordinaatori korraldust hinnati hästi läbimõeldud, põhjaliku ja toetavana. Vastuvõttev kool oli väga külalislahke, avatud ja koostööaldis. Osalejatele tutvustati põhjalikult kooli süsteeme, tegevusi ja õppetööd ning nende küsimustele vastati avatult.

Vastuvõttev kool korraldas külaliste transpordi ja pakkus neile süüa, kuigi Hispaania koolides ei ole koolilõuna tavapärane. Samas mõjutasid õpirände programmi mõnevõrra väljasõidud, õpetajate puudumine ja asendustunnid. Seetõttu tuli osa esialgseid tegevusi kohandada.

Kokkuvõte

Õpiränne IESO Colonose koolis oli sisukas ja tugeva kooliarendusliku väärtusega. Selle kõige olulisem sõnum oli, et õpilaste kaasamine, jätkusuutlikkus, digivahendid, projektõpe ja heaolu ei toiminud koolis eraldiseisvate algatustena, vaid olid seotud kogu koolikultuuriga.

Eriti inspireerivad olid õpilaste aktiivne osalemine koolielu kujundamisel, Escape Book’i projekt, rohelise klassi ja ökodelegaatide süsteem, praktiline STEAM-õpe ning direktori nähtav ja kaasav roll.

Õpiränne tõi esile ka arengukohad. Liikumispause ainetundides kasutati vähe, tavapäraseid vahetunde ei olnud ning mängu- ja liikumisjuhtide süsteem puudus. Samuti jäi osa kavandatud tundide vaatlemata väljasõitude ja muudatuste tõttu.

Kokkuvõttes kinnitas õpiränne, et õppimise kvaliteeti toetavad kõige enam selged kokkulepped, usaldus, õpilastele antud vastutus, õpetajate koostöö ja terviklik koolikultuur. IESO Colonose kogemus andis Raatuse koolile praktilisi ideid nii projektõppe, STEAM-i, keskkonnateadlikkuse, noorsootöö kui ka õpilaste osalusvõimaluste arendamiseks.